

7129 Sayılı Bankalar Kanunu ile 2279 sayılı Ödünç Para Verme İşleri Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve bu kanunlara bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı ve Ticaret Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci Üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/97)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 1449/884

32 . 3 . 1961

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Kurucu Meclise arzı Bakanlar Kurulunca 17 . 3 . 1961 tarihinde kararlaştırılan «7129 sayılı Bankalar Kanunu ile 2279 sayılı Ödünç para verme işleri Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve bu kanunlara bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Devlet Başkanı ve Başbakan

Org.

Cemal Gürsel

GEREKÇE

Malûm olduğu üzere bir memlekette mal ve hizmetlere karşı mevcut yekûn efektif talebin seviyesi ve bu seviyede bir devreden diğerine olan artış ve eksilişler o memleketin iç fiyat istikrarı ve dış tediyelelerinde muvazene temini bakımından hayati bir ehemmiyet taşır.

Yekûn efektif talepte bir devreden diğerine olan artışlar umumî mal ve hizmet arzında muvazi bir yükseliş veya halkın para tercihi temayülünde (Iquidity Preference) bir artışla karşılanamadığı ölçüde, o memlekette mevcut kambiyo kontrollerinin müessiriyet derecesine göre kaçınılmaz şekilde dâhilî fiyat seviyesinde bir yükseliş ve dış tediyelelerde bir açığa sebebiyet verirler. Bir memlekette muayyen bir devrede mevcut yekûn efektif talep esas itibariyle Merkez Bankası ve ticarî bankalar kredi hacminin bir neticesi veya diğer bir deyimle bir fonksiyonudur. Bu bakımdan bir memlekette iç fiyat istikrarını temin ve dış tediyelelerde muvazene elde etmek üzere, banka kredilerinin müessir bir kontrolü hayati bir ehemmiyet taşır.

Banka kredilerinin kontrolunda en müessir safha Merkez Bankası kredilerine taallûk eder. İktisadî ve malî politikanın esas hedefi, umumî ve mülhak bütçelere dâhil dairelerle iktisadî Devlet teşebbüsleri ve âmme sektörünün diğer daire ve müesseselerinin yıllık faaliyetlerini denk bir bütçe içinde tedvir ederek bu sektörün ihtiyaçları için Merkez Bankasına müracaat etme zaruretinin orta-

dan kaldırmak ve hususî sektörün ihtiyaçları için de Merkez Bankası kredilerinde enflasyonist tesirleri olmayacak mahdut bir seviyenin dışına çıkmamak olmalıdır.

Ayrıca, malî politikada ve Merkez Bankasının ekonomiyi finansmanında tam bir kontrol tesis edilmemesi halinde Merkez Bankasından tedavüle çıkan yeni iştira güçlerinin de iç fiyatlar ve dış tediye-ler üzerinde menfi tesirlerini icra etmeden durdurulmasında zaruret vardır. Bu durdurma Merkez Bankası dışındaki bankaların kredi gelişmeleri çeşitli tedbirlerle önlenerek temin olunabilir .

Modern iktisat tekniğinin Merkez Bankasının dışındaki banka sisteminin faaliyetlerini kontrol ve ekonominin ihtiyaçlarına göre sevk ve idare etmek üzere tekâmül ettirdiği en müessir vasıta veya silâh (Mevduat karşılıkları) mekanizmasıdır. Bu mekanizma ile, Merkez Bankasından ekonomiye çıkan enflasyonist iştira güçleri banka sistemine mevduat halinde geri döndüğü zaman, bu mevzuatın bir kısmının bir emniyet karşılığı olarak Merkez Bankasına yatırılması temin edilmekte ve böylece mevduatın tamamının yeni kredilere tahsis suretiyle ekonomide ikinci bir kredi genişlemesinin önü alınarak Merkez Bankasının ekonomiyi finansmanında tevlihdettiği genişlemenin fiyatlar ve dış tediye-ler üzerindeki menfi tesirleri tahdidolunmaktadır.

Halen 56 memlekette mevduat karşılıkları mekanizması iktisadî politikanın mühim bir aleti olarak sistemlere ithal edilmiş bulunmaktadır. Çeşitli memleketlerle ticarî bankaların mevduatlarına mukabil Merkez Bankasında tesisine mecbur oldukları karşılıkların nispeti mevduat hacminin % 10 undan % 100 üne kadar tahavvül etmektedir.

1950 - 1960 devresinde memleketimizde takibolunan açık ve enflasyonist bütçe siyaseti; İktisadî Devlet Teşekkülleri faaliyetleri ve Merkez Bankasının hususî sektörü finanse eden kredilerindeki zamansız ve yersiz genişlemelerin dahilî fiyatlarımız, dış tediye-lerimiz ve dış borçlarımız üzerinde çok ağır ve tahripkâr tesirler icra etmesinde memleketimizde müessir bir mevduat karşılığı sisteminin mevcudolmaması birinci derecede âmîl olmuştur. .

Gerçi; 2999 sayılı Kanuna göre Devlet iç istikraz tahvilâtına yatırılmak kaydıyla % 15 nispetinde ayrılmakta olan munzam karşılıkların bu nispeti 1942 yılında 4196 sayılı Kanunla % 20 ye iblâğ edilmiş ve aynı nispet muhafaza edilerek memleketimizde ilk defa 1953 yılında 6112 sayılı Kanunla karşılıkların Amortisman ve Kredi Sandığına tevdi mecburiyeti vaz'olunmuş ve son olarak 7129 sayılı Bankalar Kanunu ile de mevduat karşılıkları vâdeli mevduatta % 15 - % 20, vâdesiz mevduatta da % 20 - % 25 e çıkarılmış ise de bu nispetler çok düşük tutulduğundan ve mevduat karşılıkları olarak Amortisman ve Kredi Sandığına yatırılan meblâğlar İktisadî Devlet Teşebbüslerinin ihtiyaçlarında kullandığından bu mekanizma kredilerinin tekrar genişlemesine, bir geciktirici tesiri hariç, mâni olamamıştır.

4 Ağustos 1958 tarihinde yeni bir istikrar programına gidilmek zorunda kalındığı zaman mevcut mevduat karşılığı sistemin kifayetsizliği nazarı itibara alınarak bu defa Banka kredilerinin daha müessir bir şekilde kontrolü için çareler aranmış ve bu maksatla ticarî bankaların kredileri 30 Haziran 1958 tarihindeki seviyelerinde dondurulmaya tevessül olunmuştur.

Bu umumî kredi hacmi içinde de çeşitli kredi taleplerinin tazyikleri karşılanmak üzere zaman zaman bankaların kredilerinde münferit plâfonlar tesis olunmuş ve umumî olarak bankaların kredileri idarî tedbirlerle tahdit ve kontrol edilmeye uğraşılmıştır.

1958 istikrar programından bu yana geçen 3 yıla yakın müddet içinde banka kredilerinin idarî tedbirlerle de kontrol edilmesinin kifayetsiz olduğu, bu tedbirler yüzünden malî makamlarla bankalar arasında devamlı anlaşmazlıklara sebebiyet verildiği ve keyfî tutumlara imkân bahşedildiği müşahade edilmiştir.

Banka kredilerini tanzimle vazifeli Banka Kredilerini Tanzim Komîtesinin 3 Mart 1961 tarihli toplantısında kredileri kontrol sistemimizin içine düştüğü bu kifayetsiz ve çıkmaz durum etrafı ile incelenerek, Türkiye Ekonomisine modern bir iktisadın ihtiyaçlarına uygun yeni ve müessir bir kontrol sisteminin getirilmesi ittifakla kararlaştırılmış ve Kurucu Meclise takdim edilen ekli kanun tasarısı bu maksatla hazırlanmıştır.

Ekli tasarıyla iktisadî politikamıza ithali istenilen kredileri kontrol sisteminin başlıca vasıfları şunlar olmaktadır.

1. Bu kanun tasarısı ile vâdesiz mevduata mukabil tesisi istenilen karşılıklı nispeti âzamî % 25 den âzamî % 50 ye çıkarılmakta; vâdeli mevduatta ise karşılık nispetleri âzamî % 20 den âzamî % 40 a iblâğ olunmaktadır.

2. Bu nispetlerin iktisadî şartlara göre tâyin ve zamanının takdiri banka kredilerini Tanzim Komitesinin kararına bırakılmaktadır.

3. Nispetlerin bugünkü seviyelerinin üstüne çıkarılması halinde yeni nispetler Banka kredilerini Tanzim Komitesinin kararının tekemmül ederek meriyete girdiği tarihi takibeden ay başından itibaren vâkı olacak mevduat artışlarına tatbik edilecektir.

4. İlişik tasarı bundan sonra ayrılacak karşılıkların T. C. Merkez Bankasına ve orada bloke edilmesini derpiş etmekte, ancak memleket ekonomisinin esasını teşkil eden ziraat sektörünün âcil kredi ihtiyaçları göz önünde tutularak Merkez Bankasında tekevvün eden karşılıkların âzamî % 20 sine kadar bir miktarının Banka Kredilerini Tanzim Komitesi kararı ve Hükümetin tasvibi ile serbest bırakılarak Ziraat Bankasının ziraî finansmanına tahsis edilmesine müsaade etmekte dir. Böylece kredileri kontrol sistemimize memleket şartlarının icaplarına uygun yeni bir hususiyet getirilerek bu kanundan sonra bankalar mevduatında vâkı olacak vâdesiz mevduat artışlarının âzamî % 10 a kadar bir kısmının, vâdeli mevduat artışlarında ise âzamî % 8, e kadar bir parçasının ziraat setörünün kredilerine tahsisi sağlanmış olmaktadır.

5. Yukardaki tesbit edilen ana vasıflar dışında ekli tasarı Merkez Bankasına yatırılan mevduat karşılıklarına faiz ödenmesi imkânını tanımakta; mevduatın azalması ve çekilmesi halinde Merkez Bankasındaki karşılıkların bankalar tarafından derhal kullanılabilmesi imkânlarını vermek te ve geçici 11 nei maddesiyle de 11 nei maddesiyle de 1961 yılı için mevduat karşılıklarının âzamî nispetini vâdesiz mevduatta âzamî % 30 vâdeli mevduat ise âzamî % 25 olarak tesbit etmektedir.

Netice olarak; ekli tasarı ile kredileri kontrol sistemimizde ihdas edilen yeni mekanizmanın esası itibariyle ekonominin arz edeceği tahavvül ve şartlara göre ilerki yıllara kullanılması derpiş edilmekte ve fakat bu yıl içinde ihtiyaç halinde ekonomimizin içinde bulunduğu intikal devresinin hususiyetleri nazarı itibara alınarak Banka Kredilerini Tanzim Komitesi emrine halen mevcut sistemden daha ileri bâzı imkânlar bahşetmektedir.

Bu imkânlar nazarı itibara alınarak ekli tasarının kanunlaşması halinde halen banka kredileri üzerine tatbik edilmekte olan plâfon tahdidi, kredilerin dondurulması gibi idarî tedbirlerin de derhal meriyetten kaldırılması ve banka sistemimizin, umumî bir kontrol mekanizması içinde kendi takdiri ve ekonominin ihtiyaçlarına göre serbestçe hareket etme imkânlarını sağlaması derpiş edilmektedir.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

**7129 sayılı Bankalar Kanunu ile 2279 sayılı
Ödünç Para Verme İşleri Kanununun bâzı mad-
delerinin tadiline ve bu kanunlara bâzı madde-
ler eklenmesine dair kanun tasarısı**

MADDE 1. — 7129 sayılı Bankalar Kanunu-
nun 153 sayılı Kanunla muaddel 33 nci maddesi
aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 33. — Bankaların taahhütlerine kar-
şı bulunduracakları umumî disponibilitenin as-
garî nispeti Banka Kredilerini Tanzim Komitesin-
ce tâyin olunur.

Bankalar yukarıdaki fıkra mucibince tesis ede-
cekleri umumî disponibiliteden başka Türkiye
Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde açılacak
hususî bloke birer hesapta nakten munzam karşı-
lık tesis etmekle mükelleftirler. Bu munzam
karşılığın, işbu kanunun 51 nci maddesinde zikri
geçen aylık mevduat cetvellerinde umumî mevdu-
attan bankalar mevduatının tenzilinden sonra ka-
lacak bakiyeye nispeti vâdeli mevduatta % 10
dan aşağı ve % 40 tan fazla, vâdesiz mevdu-
atta % 20 den aşağı ve % 50 den fazla olmamak
üzere, memleketin umumî iktisadî durumu göz
önünde bulundurularak zaman zaman Banka Kre-
dilerini Tanzim Komitesince tesbit olunur.

Karşılık nispetlerinin artırılmasına mütaallik
Banka Kredilerini Tanzim Komitesince alınacak
kararlar ancak kararın tekemmül ederek meriyete
girdiği tarihi takibeden ay başından itibaren vâ-
kı olacak mevduat artışlarına tatbik olunur.

Bankalar, aylık mevduat cetvellerine göre bu
mevduatlarında vâkı artışa tekabül eden munzam
karşılıkları, mezkûr aylık cetvellerinin verilme
müddeti içinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Ban-
kasındaki hususî hesaba yatırmak mecburiyetin-
dedirler.

Yukarıdaki fıkra gereğince Türkiye Cumhu-
riyet Merkez Bankasına yatırılacak munzam kar-
şılıkların en çok % 20 si, Banka Kredilerini Tan-
zım Komitesince tesbit ve Bakanlar Kurulunca
tasvibedilecek esaslar dairesinde Türkiye Cumhu-
riyeti Ziraat Bankası ziraî finansmanlarına tah-
sis edilebilir.

Aylık mevduat cetvellerine göre mevduatın
azalması halinde ilgili bankalar keyfiyeti Türki-
ye Cumhuriyet Merkez Bankasına bildirerek
azalmaya tekabül eden karşılığın iadesini talep

edebilirler. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
bu talepleri derhal yerine getirmekle mükellef-
tir.

Karşılık nispetlerinin indirilmesi halinde ye-
ni nispetler, kararın tekemmül ederek meriyete
girdiği ayın başından itibaren vâkı mevduat ar-
tışlarına tatbik olunur. İşbu karar aynı zamanda
karşılıkların da iadesini mutazammın bulunuyor-
sa, kararda tesbit olunacak esaslara göre Türkiye
Cumhuriyet Merkez Bankası gerekli iadeyi der-
hal yapar.

Karşılık nispetlerinin indirilmesi veya mevdu-
at azalışı dolayısıyla gereken iadenin T. C. Mer-
kez Bankasındaki hesaptan karşılanamaması ha-
linde bu madde gereğince ziraî finansmana tahsis
edilen karşılıklardan iade zarureti hâsıl olduğu
takdirde bu tediye Hazinesin kefaleti altında
Amortisman ve Kredi Sandığındaki karşılık he-
sabından derhal yapılır.

MADDE 2. — 7129 sayılı Bankalar Kanunu-
nun 69 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştiril-
miştir.

Madde 69. — Kanunun 28 ve 35 ve 36 nci
maddelerinde yazılı hükümlere ve hadlere riayet
etmiyen bankalar, Maliye Bakanlığınca ve 33 nci
madde hükümlerine riayet etmiyen bankalar, T.
C. Merkez Bankasınca kendilerine yapılacak teb-
ligat üzerine ve bir aydan az olmamak kaydıyla
bildirilecek müddetler içinde durumlarını ıslah
etmedikleri takdirde bu bankaların vazife ve âlâ-
kalarına göre İdare Meclisi Reisi veya âzaları ve-
ya Umum Müdür veya Umum Müdür Muavinle-
ri veya memurları 10 000 liradan az olmamak
üzere ağır para cezasına mahkûm edilirler.

MADDE 3. — 7129 sayılı Bankalar Kanunu-
na aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 10. — Bu kanunun yürür-
lüğe girmesinden evvel Amortisman ve Kredi
Sandığı adına yatırılmış olan munzam karşılıklar
Hazinesin kefaleti altında mezkûr Sandıkta kalır
ve bu karşılıklar hakkında aşağıdaki hükümler
tatbik olunur.

a) Amortisman ve Kredi Sandığı bu hesaptaki karşılıklara T. C. Merkez Bankasının aynı karşılıklar için bu kanun mucibince tatbik edeceği faiz nispetini uygular.

b) Mevduatın azalması veya karşılık nispetlerinin indirilmesi dolayısıyla bankalara iade gerektiği ahvalde karşılık farkları T. C. Merkez Bankası hesaplarında mevcut imkânlardan karşılanamadığı takdirde fazlası Hazinesin kefaleti altında Amortisman ve Kredi Sandığındaki hesaptan iade olunur.

GEÇİCİ MADDE 11. — Bu kanunun 33'ü maddesindeki esaslar dairesinde munzam karşılık nispetlerinin 1961 yılı içinde artırılmasına karar verilmesi halinde bu nispetler vâdesiz mevduat karşılıkları için % 30, vâdeli mevduat karşılıkları için % 25 nispetinin üstünde tâyin olunamaz.

MADDE 4. — 2279 sayılı Ödünç para verme işleri Kanununun 3399, 5841 ve 18 sayılı kanunlarla değiştirilen 9'uncu maddesi aşağıdaki şekilde tâdil edilmiştir.

Madde 9. — Ödünç para verme işlerinde ve mevduat kabulünde alınacak ve verilecek âzamî faiz nispetleri ile temin edilecek sair menfaatlere ve tahsil edilecek masrafların mahiyet ve âzamî hadlerini tâyine ve bunların meriyet zamanlarını tesbite Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu hususta, memleketin iktisadî faaliyetlerini devamlı surette takip, gereken tedbirlerin ittihazını temin, vâde müddetlerinin ve buna göre verilecek faiz nispetlerinin tesbit ve T. C. Merkez Bankasıncı mevduat karşılıkları mukabilinde verilecek faiz nispetlerinin tâyini maksa-

diyle Banka Kredilerini Tanzim Komitesi, Bakanlar Kuruluna Maliye Bakanlığı yoluyla tekliflerde bulunmakla mükelleftir.

MADDE 5. — 2279 sayılı Ödünç para verme işleri Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

EK MADDE 1. — Bankalar, bu kanunun 2, 3, 4, 5 ve 8'inci maddeleri hükümlerinden istisna edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

17 . 3 . 1961

Devlet Başkanı ve Başbakan C. Gürsel	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı F. Özdeş
Devlet Bakanı S. Ulay	Devlet Bakanı H. Mumcuoğlu
Adalet Bakanı E. Tüzemen	Millî Savunma Bakanı M. Alankuş
İçişleri Bakanı N. Zeytinoglu	Dışişleri Bakanı S. Sarper
Maliye Bakanı K. Kurdaş	Millî Eğitim Bakanı A. Tahtakılıç
Bayındırlık Bakanı M. Gökdoğan	Ticaret Bakanı M. Baydur
Sa. ve So. Y. Bakanı R. Üner	Güm. ve Tekel Bakanı F. Aşkın
Tarım Bakanı O. Tosun	Ulaştırma Bakanı O. Mersinli
Çalışma Bakanı C. Talas	Sanayi Bakanı Ş. Kocatopçu
Basın - Yayın ve Turz. B. C. Baban	İmar ve İskân Bakanı R. Özâl

Ticaret Komisyonu raporu

T. C.

Temsilciler Meclisi

Ticaret Komisyonu

Esas No. : 1/97

Karar No. : 7

18 . 4 . 1961

Yüksek Başkanlığa

7129 sayılı Bankalar Kanunu ile 2279 sayılı Ödünç para verme işleri Kanununun bâzı maddelerinin tâdiline ve bu kanunlara bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı havalesi gereğince komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi.

Gerekçenin tetkiki sırasında memleketin iktisadî hayatı ile çok yakından alâkası bulunan tasarının umumî kredi politikasını tanzim edecek bir hususiyet taşıması hasebiyle ve derinliğine ve genişliğine mevzu hakkında mücehhez olmak maksadiyle Türkiye'de mevcut resmî ve hususî bankalar umum müdürlerinin toplantılarımıza iştirakleri ile fikir ve mütalâalarıda alınmıştır.

7129 sayılı Bankalar Kanunu gereğince tatbik edilmekte olan mevduat karşılıkları mekanizması, 1950 - 1960 devresinde uygulanmakta olan açık ve enflasyonist bütçe siyaseti ile diğer kifayetsiz iktisadî tedbirler yüzünden işliyememiş nihayet 1958 istikrar tedbirleri meyanında 4 Ağustos 1958 kararları ile ticarî bankaların kredileri plâfon sistemiyle dondurulmak suretiyle bu gidişi bir nizama bağlamak ihtiyacı doğmuştur. Mevzu bahis tedbirler banka limitlerini 30 Ağustos 1958'deki seviyesinde muhafaza etmekle bunun üstüne çıkılmamasını âmir bulunmakta idi. Zikredilen tedbirlerden sonra geçen üç yıla yakın bir müddet içinde banka kredilerinin kontrol edilmesinin kifayetsiz oluşu ve bu sebeple malî makamlarla bankalar arasında devamlı anlaşmazlıklara ve keyfî tutumlara imkân verilmesi; ihracat ve sanayi sektörlerine açılan kredinin bu plâfonun dışında bırakılması; ayrıca bankaların limitlerinin dışına çıkarak ikrazda bulunamayacakları için tevdiat toplama geyret ve faaliyetine geçememişleri ve yine Arotisman ve Kredi Sandığına toplanan kanunî tevdiat karşılıkları bloke olarak tutulması sistemin icabı iken bu paralar iktisadî Devlet teşekküllerinin finansmanlarında kullanılmış ve tahsillerinin gayrikabil hale gelmesi mezkûr sistemi işlemez bir hale sokmuştur.

Yukarda sıraladığımız mahzurlar göz önünde tutularak kredi politikasının yeni bir sisteme bağlamak zarureti hâsıl olmuştur. Bu bakımdan inceleme mevzuumuz olan tasarı heyeti umumiyesi itibariyle kabul edilmiş ve maddelerin tetkiki sonunda varılan neticeler aşağıda gösterilmiştir.

1 neî madde aynen kabul edilmiş ancak mevduatı olağanüstü sebeplerle çekilen bankaların düşecekleri müşkül vaziyet nazarı itibara alınarak ve esasen sistemin ruhuna uygun bulunması hasebiyle 6 neî fıkraya bu mahzuru gidermek üzere bir ilâve yapılmıştır.

Tasarının 2 neî maddesi aynen kabul edilmiş ancak maksadı daha iyi ifade ettiği için madde içinde bulunan (bu) kelimesi bankalar kelimesinin önünden kaldırılarak (durumlarını) kelimesinin önüne getirilmiştir.

Tasarının 3 neî maddesinde sevk edilen hüküm kurulmakta olan yeni sisteme intibak etmediği cihetle 7129 sayılı Kanun hükümlerine göre Amortisman ve Kredi Sandığına yatırılmış bulunan karşılıkları umumî sisteme uygun olarak T. C. Merkez Bankasına tevdiî uygun görülmüştür. Ancak Amortisman ve Kredi Sandığı alacaklarının 154 sayılı Kanuna göre konsolide edilmiş bulunduğu nazara alınarak bu tevdiatın 25 yıl içinde yapılması muvafık görülmüştür.

Madde bu esasa göre yeniden yazılmıştır.

Ayrıca 11 neî madde, 1 neî madde ile Hükûmete verilmekte olan yetkinin çok kısa bir zaman için fe kâfi sebebe müstenid bulunmaksızın tahdidini derpiş ettiğinden tasarıdan çıkarılmıştır.

Diğer yönden tasarıda yer alan 4 ve 5 neî maddeler esas itibariyle uygun bulunmuş ancak kanun tekniği bakımından 2279 sayılı Ödünç Para Verme Kanununu tâdil etmeleri dolayısıyla ayrı bir ka-

nün mevzuu yapılmalarının muvafık olacağı mütalâa edilmiş ve bu husustaki teamül göz önüne alınarak keyfiyetin işbu mazbatamızda tebarüz ettirilmesine karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonu ile Kurucu Meelis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilei üyelerden mürekkep Karma Komisyona tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ticaret Komisyonu Başkanı	Sözeü	Kâtip	Üye
Muhalefet Şerhim eklidir.	<i>D. Soyser</i>	<i>A. İbşiroğlu</i>	<i>M. Dinekli</i>
<i>V. Dicleli</i>			

Üye	Üye
Banka Kredileri Tanzim Komitesi ve (zaman zaman) kaydı teklifine yer verilmesi	Zihni Ereğin
<i>Suphi Doğukan</i>	İmzada bulunamadı

Üye	Üye	Üye
33 ncü maddenin 2 ve 5 nei fıkralarına muhalefetimle	Muhalif	Muhalifim
<i>P. Köksal</i>	Hasan Tez	<i>A. Vardarli</i>
	İmzada bulunamadı	

Üye
A. Yılmaz

Muhalefet şerhi

Tasarının getirmiş olduğu sistemi uygun bulmakla beraber, bankaların Merkez Bankası nezdinde bloke birer hesapta tesis etmekle mükellef tutuldukları munzam karşılıkların mevduatın % 50 sine kadar çıkarılması yetkisinin Hükümete tanınmasına ve bu munzam karşılıkların % 20 sine kadar olan tutarının Ziraat Bankası ziraî finansmanına tahsis edilebilmesine muhalifim.

Dr. Vedad Dicleli

Maliye - Bütçe Karma Komisyonu Raporu

T. C.

Temsilciler Meclisi

Maliye - Bütçe

Karma Komisyonu

Easas No : 1/97

Karar No : 36

1 . 5 . 1961

Yüksek Başkanlığa

7129 sayılı Bankalar Kanunu ile 2279 sayılı Ödünç para verme işleri Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve bu kanunlara bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı Ticaret Komisyonunun 18 . 4 . 1961 tarihli raporu ile havelesi gereğince Maliye Komisyonu ve Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden müteşekkil Karma Komisyona tevdi edilmiş olmakla tetkik ve müzakere edildi :

Malûm olduğu üzere, mevduatın himayesi ve banka kredilerinin kontrolü zamanımızda iktisadî hayatın en mühim meseleleri arasında yer almış bulunmaktadır.

Gerçekten mevduat mevzuunda, mevduat kabul eden bankaların, mevduat sahipleri tarafından talebedilmesi halinde, kabul etmiş oldukları mevduatla ilgili vecibelerini zamanında ve fiilen yerine getirebilmeleri tasarrufun teşvik ve himayesi bakımından en mühim unsur olarak görülmektedir.

Kredi bahsinde ise, kredi hacminin memleket ekonomisinin ihtiyacına göre ayarlanması ve böylece kredi şişkinliğinin önlenmesi en mühim meseleyi teşkil etmektedir.

Mevduatın iade mecburiyeti, öteden beri bankaları bu vecibelerini yerine getirmek üzere kasalarında bir miktar karşılık bulundurmaya mecbur tutmuş olmakla beraber bidayette bu tatbikat tamamen ihtiyarî bir mahiyet arz ediyor ve karşılık miktar ve nispetini bankalar bizzat tâyin ve tesbit ediyorlardı. Sonradan bu mekanizma kanunî bir mahiyet iktisabetmiş ve bankacılığın inkişafına muvazi olarak artan mevduatı ve mevduat sahiplerinin haklarını himaye etmek maksadıyla hükümetler, bankaları, kabul ettikleri mevduat için muayyen nispette karşılık tesis etmeye kanunla mecbur tutulmuşlardır.

Modern bankacılıkta (Mevduat karşılığı), Munzam karşılık), (Kanunî karşılık) veya (Kanunî ihtiyat) şeklinde halen câri bulunan mekanizmanın aslı budur. Ancak sonradan bu müessesenin fonksiyonunda büyük bir istihale olmuş ve tevdiat parasının umumî tedavül hacmı içindeki ehemmiyetinin gittikçe artması üzerine para ve kredi otoriteleri karşılık mekanizmasını aynı zamanda tedavül hacmini tanzim için bir vasıta olarak kullanmak yoluna gitmişlerdir. Bu suretle zamanımızda karşılık müessesesi, reeskont ve faiz hadleri yanında kredi kontrolünün başlıca aletlerinden biri haline gelmiş olup mecburî karşılık nispeti indirilmek veya yükseltilmek suretiyle merkez bankaları dışındaki bankaların kredileri ekonominin ihtiyaçlarına göre ayarlanmakta ve böylece kredi hacmindeki anormal gelişmelerin fiyatlar üzerindeki menfi tesirleri önlenmektedir.

Bu hüviyetteki karşılık mekanizmasında, Merkez Bankası tarafından piyasaya çıkarılan enflasyonist mahiyetteki iştirâ gücünden mevduat halinde bankalara gelen kısmın, karşılık şeklinde tekrar Merkez Bankasında toplanarak tecrid edilmesi sistemin esasını teşkil etmektedir. Bu maksatla muhtelif memleketlerde kanunlarla değişik karşılık nispetleri kabul edilmiştir. Gelişmiş memleketlerde umumiyetle karşılık nispetleri düşük, âzamî ve asgarî nispetler arasındaki fark da mahduttur. Buna mukabil, bünyeleri itibariyle olduğu kadar takibettikleri iktisadî politika itibariyle de enflasyonist gelişmelere daha çok müsait ve mâruz bulunan gelişmemiş memleketlerde bu hadler nispeten daha yüksektir. Sistemin asıl gayesi tamamen uygun olmamakla beraber, bu memleketlerde karşılık mekanizması bazan hükümetler tarafından kredi tevzii için bir vasıta olarak da kullanılmakta ve karşılık şeklinde toplanan paralardan bir kısmının tekrar kredi şeklinde muayyen sahalara tahsisi cihetine gidilmektedir.

Yürürlükte bulunan 7129 numaralı Bankalar Kanununda mevduat karşılıkları mekanizması esas itibariyle modern ekonomilerdeki bu anlayışa uygun olarak yer almış olmakla beraber, şimdiye kadar olan tatbikatın, bahis mevzuu kanunun bu husustaki hükümlerinin bâzı bakımlardan tadil ve ıslaha muhtacolduğunu ortaya koymuş bulunmaktadır. Gerçekten, karşılıkların Amortisman ve Kredi Sandığı elinde toplanması, daha doğrusu, Merkez Bankası nezdinde tesis edilen karşılıkların bu Sandık vasıtasıyla İktisadî Devlet Teşekküllerine ikraz şeklinde tekrar ekonomîye dönmesi dolayısıyla bu mekanizma yakın mazide yaşadığımız enflasyon devrinde kendinden beklenen fonksiyonu ifa edememiştir.

Keza, mezkûr kanunda üç aylık hesap vaziyetlerine göre karşılık tesisi esasının kabul edilmiş olması dolayısıyla, sistem lâzımgelen süratle işlemek imkânından mahrum olduğu söylenebileceği gibi, mer'î kanunda vâdeli mevduat için kabul edilmiş olan % 10 - % 20 nispeti ile vâdesiz mevduat için kabul edilmiş olan % 20 - % 25 nispetinin, ekonomide enflasyonist tazyikin artması halinde kredi hacmini müessir bir şekilde kontrole kifayet etmeyeceği de düşünülebilir.

Bu bakımlardan Hükümetçe hazırlanan tasarı mevcut sistemi tekemmül ettirmeyi istihdaf eden bir teklif olarak heyetü umumiyesi itibariyle kabul edilmekle beraber, Merkez Bankasında bloke edilecek karşılıklardan bir kısmının Ziraat Bankasına tahsisi suretiyle tekrar serbest bırakılması tesis olunan yeni sistemin mahiyet ve gayesine uygun görülmemiştir. Komisyonumuz T. C. Ziraat Bankasının memleket ekonomisindeki ehemmiyetli yeri ve bugünkü durumu muvacehesinde bunu muvakkat bir hal tarzı olarak mütalâa ve en kısa bir zamanda, mer'î kanunlarda T. C. Ziraat Bankası için derpiş edilmiş olan kaynakların Bankanın fiilen emrine âmade tutularak mevduat karşılıkları tamamen T. C. Merkez Bankasında bloke edilmek suretiyle karşılık mekanizmasının asıl fonksiyonuna یرca edilmesini temenniye şayan görmektedir.

Bundan başka yeni sistemde karşılıkların T. C. Merkez Bankasında toplanması esası kabul edilmiş olduğuna göre 129 sayılı Kanunun 28 nci maddesinin son fıkrası hükmünün de aynı istikamette tadili lüzumlu mütalâa edilmiştir.

Bu kayıtlarla tümü kabul edilmiş olan tasarının maddeleri de aşağıdaki değişikliklerle kabul olunmuştur.

1 nci maddenin 2 nci fıkrasında karşılık nispetlerinin vâdeli mevduatta % 10 - % 40; vâdesiz mevduatta da % 20 - % 50 olarak tâdîli derpiş edilmektedir.

Mer'î Kanunda kabul edilmiş olan nispet vâdeli mevduatta % 10 - % 20, vâdesiz mevduatta ise % 20 - % 25 tir. Halen gerek vâdeli gerekse vâdesiz mevduat için % 20 nispeti tatbik edilmektedir. Bu karşılıktan başka aynı maddenin 1 nci fıkrasına göre bankalar taahhütlerine karşılık umumî bir disponibilitê bulundurmamak mecburiyetinde olup bunun asgarî nispeti de Banka Kredilerini Tanzim Komitesince % 5 olarak tesbit edilmiştir.

7129 sayılı Kanunun 33 ncü maddesinin 1 nci fıkrasının hükmü aynen muhafaza edilmiş olduğundan bankaların bundan böyle de ayrıca bir umumî disponibilitê tesis etmek mecburiyetinde bulundukları nazarı dikkate alınarak mevduat karşılıklarında âzamî hadlerin bu nispette indirilmesi uygun görülmüş ve böylece vâdeli mevduatta âzamî karşılık nispeti % 35, vâdesiz mevduatta da % 45 olarak değiştirilmiştir.

Bunun dışında bu madde Ticaret Komisyonunca değiştirilen şekliyle aynen kabul edilmiş yalnız 6 ncı fıkranın son iki cümlesi ifadeye vuzuh vermek maksadiyle yeniden yazılmıştır.

2 nci madde aynen kabul edilmiş yalnız 28 ve 35 rakamları arasındaki (ve) eki (.) olarak değiştirilmiştir.

Yukarda temas edildiği üzere karşılık sisteminde yenasaklık temin etmek için, Bakanların ödenmiş sermaye ve ihtiyatlarına göre kabul edebilecekleri haddin üstünde mevduat kabul etmeleri halinde Amortisman ve Kredi Sandığı hesabına % 50 nispetinde karşılık tesis etmeleri hakkındaki 28 nci maddede hükmünün de değiştirilerek bu mahiyetteki karşılıkların da Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında tesisi uygun görülmüş ve bu maksatla tasarıya 3 ncü madde olarak yeni bir madde eklenmiştir.

Bu suretle tasarının 3 ncü maddesi 4 ncü maddede olarak değiştirilmiştir. Bu maddede Hükümet teklifinin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiş ve şimdiye kadar Amortisman ve Kredi Sandığı emrinde toplanmış bulunan karşılıkların bundan böyle de bu müessese tarafından idaresi uygun görülmüştür. İktisadi Devlet Teşebbüslerine ikraz etmiş olduğu bu mebaliğden yapacağı tahsilâtı bir fon şeklinde kullanmak suretiyle adı geçen sandığın bu müesseselerin devam eden finansman ihtiyaçlarının karşılanmasından ehemmiyetli bir rol ifa etmesi mümkün görülmektedir. Mezkûr mebaliğ ekonomiye dâhil olmuş bulunduğundan bu şekilde tedviri iktisadî bakımdan mahzurlu görülmediği gibi lüzumu halinde nakden sevkini kanunla teminat altına almış olduğundan bankalar bakımından da mahzurlu görülmemektedir.

Yine bu madde metninde yer almış olan Hükümet tasarısındaki geçici 11 ncü maddede teklif veçhile aynen kabul edilmiştir.

Hükümet tasarısının 4 ncü ve 5 ncü maddeleriyle Ödünç para verme işleri Kanununda yapılması derpiş olunan değişikliklerde esas itibariyle kabul edilmekle beraber başka bir kanunu ilgilendirmesi dolayısıyla teknik bakımdan, ayrı bir kanun mevzuu yapılması muvafık olacağı mütalâa edilmiş ve Ticaret Komisyonunun bu mevzudaki düşüncesi komisyonumuzca da paylaşılmıştır.

İvelik ve öncelikle görüşülmesi Temsilciler Meclisinin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanı
Şevket Adalan

Sözcü
Sait Naci Ergin

Kâtip
İhsan Ögat

Üye
Ferhan Arkan

Üye
Cevdet Aydın

Üye
1. ncü maddedeki % 40
ve % 50 nispetlerinin
% 35 ve % 45 olarak
indirilmesine muhalifim.
Adnan Başer

Üye
Hakkı Kâmil Beşe

Üye
Hazır Cengiz

Üye
Fethi Çelikkas

Üye
Şerafettin Y. Eğin

Üye
Bedî Feyzioğlu

Üye
Rıza Işıtan

Üye
Enver Kök

Üye
Söz hakkım
mahfuzdur.
Ziya Müezzinoğlu

Üye
Vefik Pirinçcioğlu

Üye
Adil Toközlü

TİCARET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

7129 sayılı Bankalar Kanununun bâzı maddelerinin tâdiline ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 7129 sayılı Bankalar Kanununun 153 sayılı Kanunla muaddel 33 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 33. — Bankaların taahhütlerine karşı bulundurulacakları umumî disponibilitenin asgarî nispeti Banka Kredilerini Tanzim Komitesince tâyin olunur.

Bankalar yukardaki fıkra mucibince tesis edecekleri umumî disponibiliteden başka Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde açılacak hususî bloke birer hesapta naklen munzam karşılık tesis etmekle mükelleftirler. Bu munzam karşılığın, işbu kanunun 51 nci maddesinde zikri geçen aylık mevduat cetvellerinde umumî mevduattan Bankalar mevduatının tenzilinden sonra kalacak bakiyeye nispeti vâdeli mevduatta % 10 dan aşağı ve % 35 ten fazla, vâdesiz mevduatta % 20 den aşağı ve % 45 ten fazla olmamak üzere memleketin umumî iktisadî durumu göz önünde bulundurularak zaman zaman Banka Kredilerini Tanzim Komitesince tesbit olunur.

Karşılık nispetlerinin artırılmasına mütaallik Banka Kredilerini Tanzim Komitesince alınacak kararın tekemmül ederek meriyete girdiği tarihi takibeden ay başından itibaren vâkı olacak mevduat artışlarına tatbik olunur.

Bankalar, aylık mevduat cetvellerine göre bu mevduatlarında vâkı artışa tekabül eden munzam karşılıkları, mezkûr aylık cetvellerinin verilme müddeti içinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasındaki hususî hesaba yatırmak mecburiyetindedirler.

Yukardaki fıkra gereğince Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yatırılacak munzam karşılıkların en çok % 20 si, Banka Kredilerini Tanzim Komitesince tesbit ve Bakanlar Kurulunca tasvibedilecek esaslar dairesinde Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ziraî finansmanlarına tahsis edilebilir.

Aylık mevduat cetvellerine göre mevduatın azalması halinde ilgili bankalar keyfiyeti Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına bildirerek azalmaya tekabül eden karşılığın iadesini talep edebi-

MALİYE - BÜTÇE KARMA KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

7129 sayılı Bankalar Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 7129 sayılı Bankalar Kanununun 153 sayılı Kanunla muaddel 33 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 33. — Bankalar taahhütlerine karşı bulundurulacakları umumî disponibilitenin asgarî nispeti Banka kredilerini Tanzim Komitesince tâyin olunur.

Bankalar yukardaki fıkra mucibince tesis edecekleri umumî disponibiliteden başka Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde açılacak hususî bloke birer hesapta nakden munzam karşılık tesis etmekle mükelleftir. Bu munzam karşılığını, işbu kanunun 51 nci maddesinde zikri geçen aylık mevduat cetvellerinde umumî mevduattan bankalar mevduatının tenzilinden sonra kalacak bakiyeye nispeti vâdeli mevduatta % 10 dan aşağı ve % 35 den fazla, vâdesiz mevduatta % 20 den aşağı ve % 45 ten fazla olmamak üzere memleketin umumî iktisadî durumu göz önünde bulundurularak, zaman zaman Banka kredileri Tanzim Komitesince tesbit olunur.

Karşılık nispetlerinin artırılmasına mütaallik Banka kredileri Tanzim Komitesince alınacak kararlar ancak kararın tekemmül ederek meriyete girdiği tarihi takibeden ay başından itibaren vâkı olacak mevduat artışlarına tatbik olunur.

Bankalar, aylık mevduat cetvellerine göre bu mevduatlarından vâkı artışa tekabül eden munzam karşılıkları, mezkûr aylık cetvellerinin verilme müddeti içinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasındaki hususî hesaba yatırmak mecburiyetindedirler.

Yukardaki fıkra gereğince Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yatırılacak munzam karşılıkların en çok % 20 si, Banka Kredilerini Tanzim Komitesince tesbit ve Bakanlar Kurulunca tasvibedilecek esaslar dairesinde Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ziraî finansmanlarına tahsis edilebilir.

Aylık mevduat cetvellerine göre mevduatın azalması halinde ilgili bankalar keyfiyeti Tür-

Ticaret Ko.

lirler. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası mevduatı olağanüstü çekilmekte olan ilgili bankanın talebi üzerine, aylık mevduat cetvelinin verilmesini beklemeksizin azalmaya tekabül eden karşılığı derhal iade eder. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bu talepleri derhal yerine getirmekle mükelleftir.

Karşılık nispetlerinin indirilmesi halinde yeni nispetler, kararın tekemmül ederek meriyete girdiği ayın başından itibaren vâkı mevduat artışlarına tatbik olunur. İşbu karar aynı zamanda karşılıkların da iadesini mutazammın bulunuyorsa, kararda tesbit olunacak esaslara göre Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası gerekli iadeyi derhal yapar.

Karşılık nispetlerinin indirilmesi veya mevduat azalışı dolayısıyla gerekli iadenin T. C. Merkez Bankasındaki hesaptan karşılanmaması halinde bu madde gereğince ziraî finansmana tahsis edilen karşılıklardan iade zarureti hâsıl olduğu takdirde bu tediye Hazinesin kefaleti altında Amortisman ve Kredi Sandığındaki karşılık hesabından derhal yapılır.

MADDE 2. — 7129 sayılı Bankalar Kanununun 69 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 69. — Kanunun 28 ve 35 ve 36 ncı maddelerinde yazılı hükümlere ve hadlere riayet etmiyen bankalar, Maliye Bakanlığınca ve 33 ncü madde hükümlerine riayet etmiyen bankalar, T. C. Merkez Bankasınca kendilerine yapılacak tebligat üzerine ve bir aydan az olmamak kaydıyla bildirilecek müddetler içinde bu durumlarını ıslah etmedikleri takdirde bankaların vazife ve alâkalarına göre iade meclisi reisi veya âzaları veya umum müdür veya umum müdür muavinleri veya memurları 10 000 liradan az olmamak üzere ağır para cezalarına mahkûm edilirler.

MADDE 3. — 7129 sayılı Bankalar Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 10. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar Amortisman ve Kredi

Karma Ko.

kiye Cumhuriyet Merkez Bankasına bildirerek azalmaya tekabül eden karşılığın iadesini talebedebilirler. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bu talepleri derhal yerine getirmekle mükelleftir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, mevduatı olağanüstü çekilmekte olan ilgili bankanın talebi halinde, aylık mevduat cetvelinin verilmesini beklemeksizin azalmaya tekabül eden karşılığı derhal iade eder.

Karşılık nispetlerinin indirilmesi halinde yeni nispetler kararın tekemmül ederek meriyete girdiği ayın başından itibaren vâkı mevduat artışlarına tatbik olunur. İşbu karar aynı zamanda karşılıkların da iadesini mutazammın bulunuyorsa, kararda tesbit olunacak esaslara göre Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası gerekli iadeyi derhal yapar.

Karşılık nispetlerinin indirilmesi veya mevduat azalışı dolayısıyla gerekli iadenin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasındaki hesaptan karşılanmaması halinde bu madde gereğince ziraî finansmana tahsis edilen karşılıklardan iade zarureti hâsıl olduğu takdirde bu tediye Hazinesin kefaleti altında Amortisman ve Kredi Sandığındaki karşılık hesabından derhal yapılır.

MADDE 2. — 7129 sayılı Bankalar Kanununun 69 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 69. — Kanunun 28, 35 ve 36 ncı maddelerinde yazılı hükümlere ve hadlere riayet etmiyen bankalar, Maliye Bakanlığınca ve 33 ncü madde hükümlerine riayet etmiyen bankalar, T. C. Merkez Bankasınca kendilerine yapılacak tebligat üzerine ve bir aydan az olmamak kaydıyla bildirilecek müddetler içinde bu durumlarını ıslah etmedikleri takdirde bankaların vazife ve alâkalarına göre İdare Meclisi Reisi veya âzaları veya Umum Müdür veya Umum Müdür muavinleri veya memurları 10 000 liradan az olmamak üzere ağır para cezalarına mahkûm edilirler.

MADDE 3. — 7129 sayılı Bankalar Kanununun 28 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Ticaret Ko.

Sandığına yatırılmış bulunan munzam karşılıklar sandıkça 25 senede faizsiz olarak T. C. Merkez Bankasına ödenir.

Bu tediyatın diğer şekli ve şartları Maliye Bakanlığı ile Merkez Bankası ve Amortisman ve Kredi Sandığı arasında 6 ay içinde müştereken kararlaştırılır.

Hazinenin kefaleti altında bulunan bu karşılıkların tamamen T. C. Merkez Bankasına ödemesine kadar aşağıdaki hükümler tatbik olunur.

a) Amortisman ve Kredi Sandığı bu hesaptaki karşılıklar için bankalara, T. C. Merkez Bankasının aynı karşılıklar için bu kanun mucibince tatbik edeceği faiz nispetini uygular.

b) Mevduatın azalması veya karşılık nispetlerinin indirilmesi dolayısıyla bankalara iade gerektiği ahvalde karşılık farkları T. C. Merkez Bankası hesaplarında mevcut imkânlardan karşılanmadığı takdirde fazlası Amortisman ve Kredi Sandığındaki hesaptan iade olunur.

Karma Ko.

Madde 28. — Bir bankanın kabul edebileceği tasarruf mevduatı yekûnu, tediye veya Türkiye'ye fiilen tahsis edilmiş sermayesiyle ihtiyat akçeleri mecmuunun:

1. 2 milyon liradan 5 milyon liraya kadar olan bankalarda 7 mislini,
2. 5 milyon liradan 10 milyon liraya kadar olan bankalarda 8 mislini,
3. 10 milyon liradan 25 milyon liraya kadar olan bankalarda 10 mislini,
4. 25 milyon liradan 50 milyon liraya kadar olan bankalarda 12 mislini,
5. 50 milyon liradan daha fazla olan bankalarda 15 mislini geçemez.

Ancak; % 50 karşılığı 33 ncü madde hükümleri dâhilinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdindeki karşılık hesabına yatırılmak şartıyla, bankalar yukardaki nispetler fevkinde mevduat kabul edebilirler. Bu nevi mevduat için ayrıca 33 ncü madde mucibince karşılık aranmaz.

MADDE 4. — Hükümet tasarısındaki 3 ncü madde 4 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Ticaret Ko.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Karma Ko.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TİCARET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

2279 sayılı Ödünç para verme işleri Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 2279 sayılı Ödünç para verme işleri Kanununun 3399, 5841 ve 18 sayılı Kanunla değiştirilen 9 ncu maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir.

Madde 9. — Ödünç para verme işlerinde ve mevduat kabulünde alınacak ve verilecek âzamî faiz nispetleri ile temin edilecek sair menfaatlerin ve tahsil edilecek masrafların mahiyet ve âzamî hadlerini tâyine ve bunların meriyet zamanlarını tesbite Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu hususta, memleketin iktisadî faaliyetlerini devamlı surette takip, gereken tedbirlerin ittiha-zını temin, vâde müddetlerinin ve buna göre verilecek faiz nispetlerinin tesbit ve T. C. Merkez Bankasına mevduat karşılıkları mukabilinde verilecek faiz nispetlerinin tâyini maksadiyle Banka Kredilerini Tanzim Komitesi, Bakanlar Kuruluna Maliye Bakanlığı yolu ile tekliflerde bulunmakla mükelleftir.

MADDE 2. — 2279 sayılı Ödünç para verme işleri Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

EK MADDE 1. — Bankalar, bu kanunun 2, 3, 4, 5 ve 8 nci maddeleri hükümlerinden istisna edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MALİYE - BÜTÇE KARMA KOMİSYONU DEĞİŞTİRİŞİ

2279 sayılı Ödünç para verme işleri Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Ticaret Komisyonu değiştir-işi şekliyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 9. — Ticaret Komisyonu değiştir-işi şekliyle aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Ticaret Komisyonu değiştir-işi şekliyle aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 1. — Ticaret Komisyonu değiştir-işi şekliyle aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Ticaret Komisyonu değiştir-işi şekliyle aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Ticaret Komisyonu değiştir-işi şekliyle aynen kabul edilmiştir.

